

تولیدات هویتی صدا وسیمای استان بی رمق است

آریتا حسین زاده عطار

محمدرضا رفائی زوارزاده، تهیه‌کننده و کارگردان و تدوینگر پیشکسوت مشهدی است که از هشت سالگی وارد عرصه تئاتر و نمایش شده است. او از سال ۷۱ تا ۸۶ بیش از ۵۰۰ برنامه و فیلم ساخته است. از ویژگی های بارز فیلم هایش، فیلم برداری با یک دوربین ویکمترین هزینه‌است اودر سال ۷۷ سریال «کوی خاوران» را با موضوع روایت انقلاب اسلامی در مشهد ساخته و در دهه ۸۰ هم سریال «فصل شکیبایی» اش با موضوع مسائل فرهنگیان و زمین خواری در اطراف مشهد در تلویزیون نمایش داده شده‌است. با وجود اینکه خیلی‌ها از مشهد به عنوان قطب اصلی انقلاب کشور یاد می‌کنند. بعد از سریال «کوی خاوران» دیگر فیلمی درخور وقایع تاریخی و حتی انقلاب مشهد ساخته نشده و در صدا و سیما به تصویر کشیده نشده است. با او درباره وضعیت تولید فیلم های هویتی و تاریخی و انقلابی در مشهد و صداوسیما ی خراسان رضوی و کارهایش درباره رویداد ها و چهره های هویتی این شهر گفت وگو کردیم.

● از سریال «کوی خاوران» که از مهم ترین آثار تلویزیون مشهد در چند دهه گذشته است، برآیمان بگویید.
«کوی خاوران» را سال ۷۷ ساختم. بیست سال بعد از انقلاب. مثل تمام فیلم هایم، طرح آن هم یک صفحه ای بود. اصولا تحقیق محور هستم و برای کارهایم تحقیق می‌کنم. در «کوی خاوران» به شروع انقلاب اسلامی در مشهد توسط زن‌ها پرداختم که آغاز شد و تا ۲۲ بهمن ۵۷ این حضور ادامه داشت. بعد از آن طرح را به فیلم نامه نویس دادیم. هم زمان از دوستی خواستم تحقیق جامعی در بازه زمانی پیش از دهه ۴۰ تا این دهه و موضوع های مربوط به حضرت امام (ع) و شروع انقلاب انجام دهد. این تحقیق هشت ماه طول کشید و در نهایت ۴۰۰ صفحه آچار تحقیق تایپ شده تحویل من داد، که حاصل آن همان ۱۳ قسمت ۵۵ دقیقه‌ای سریال «کوی خاوران» شد. آن متخین الان در کتابخانه صدا و سیما ی خراسان موجود است. من در آن فیلم کلا وقایع انقلاب مشهد را به خانم‌ها ربط داده بودم و این را به تصویر کشیدم که بار سنگین وقایع انقلاب بر دوش خانم‌ها پیش می‌رفت و به نتیجه رسید. تحقیقات هم همین را به ما ثابت کرد.

● چرا نام «کوی خاوران» را برای آن فیلم انتخاب کرده بودید؟
نام این سریال قرار بود «انقلاب اسلامی ایران در مشهد» باشد. اما بعد به «کوی خاوران» رسیدیم چون تمام اتفاقات این فیلم در یک محله رخ داده است. انتخاب نام خاوران برای این است که اینجا مشهد است و در شرق ایران قرار دارد. قرار بود قسمت دوم آن را هم بسازیم به نام «کوی قائم» که نمودی از ایستادگی مردم در آن روزها بود اما به دلایلی ساخته نشد. ماجرا با جنگ شروع می‌شد و در انتهای آن پسر و دختری به هم علاقه مند می شدند و فیلم تمام می‌شد.

● ساخت آن سریال حاصل آن تحقیق گسترده بود که انجام دادید؟
من زمان انقلاب ۲۱ سال داشتم. وسط خیابان با شور و حرارت شعار می‌دادیم. گلوله گاهی از کنار گوشمان می‌گذشت و تانک‌ها مقابلمان بودند. خانه ما پشت باغ نادری بود و من متولد حوالی میدان شهدا بودم. بخشی از فیلم «کوی خاوران» تصویرهایی بود که به چشم دیده بودم و بخشی دیگر ماحصل تحقیقات بود. شاید ۲ درصد آن را هم از آرشوها استخراج کرده بودم چون

امکان بازسازی موضوع بخش کودکان بیمارستان یا سخنرانی شهید هاشمی نژاد را نداشتم.

● چرا در صدا و سیما ی خراسان بعد از ساخت و پخش سریال «کوی خاوران» دیگر خبری از تولید و پخش فیلم های انقلابی نیست؟

همان دهه ۷۰ هم به فیلم و سریالی مجوز نمی‌دادند. ولی من خیلی پیگیر شدم. به هرحال مشهد قطب اصلی انقلاب در کشور است. اتفاقاتی که در انقلاب مشهد رخ داد منحصر به فرد بود و در قم، تهران و تبریز ماجرای انقلاب طور دیگری روایت شد. اما همه آن شهر ها روزی مختص وقایع انقلابشان در تقویم کشور دارند و متأسفانه مشهد تا اینکه قطب اصلی در انقلاب اسلامی ایران است، روزی مختص انقلابش در تقویم ندارد. در تقویم روز ۱۹ دی ماه مشخص است. اما روز ۹ و ۱۰ دی کم شده است. برادر من شهید محمد جعفر رفائی زوارزاده دو سال از من کوچک تر بود و در همان واقعه ۱۰ دی تیر خورد و شهید شد.

● به نظرتان اگر قرار باشد فیلمی در زمینه رویداد های انقلابی این روزها ساخته شود باید شامل چه اطلاعاتی باشد؟ اگر قرار باشد فیلمی درباره این ۴۶ سال ساخته شود باید درباره آن حرف هایی که زده شد و انجام ندادند هم ساخته شود. باید درباره شعارهایی که در انقلاب دادیم و هنوز زمان می‌خواهد تا عملی شود هم فیلم بسازیم. درکل تاریخ ما شاهد بودیم آن کسی که نسبت به حرفش صادق بود، حرفش در جهان پایدار شد. درباره آثار هویتی یا انقلابی مشهد، اینکه کار ساخته نمی‌شود یک بحث است و اینکه چرا واقعیت های تاریخی آن طور که باید نوشته نمی‌شوند، یک بحث دیگر است.

● در دهه ۷۰ کار دیگری هم در زمره آثار تاریخی مشهد داشتید؟

بله. من یک کار مستند در دهه ۷۰ داشتم که آن را بعد از طرح «کوی خاوران» ارائه دادم. نامش «یاران رهبری» بود و می‌خواستم داستان مهاجرت آیت‌ا... خانمه‌ای از مشهد را کار کنم. این کار هم با وجود چند بار پیگیری اجازه نگرفت. گفتند در حال بررسی آن هستیم و هیچ وقت دیگر جواب نگرفتم.

● درباره آن اثری که در سال ۷۷ با موضوع «موسیقی مقامی خراسان» کار کرده بودید بگویید. سرنوشت آن اثر چه شد؟
در سال ۷۲ طرحی به نام «موسیقی مقامی خراسان» کار کردم. استاد عثمان محمد دوست آن زمان زنده بود و استادان مختلف موسیقی آنجا بودند. طرح در تهران در شورای عالی موسیقی صدا و سیما مطرح شد. آن زمان استاد کلهر هم آن را تأیید کرد. روی طرح نوشته بود این طرح حتما کار شود، حتی برای آرشبو. من در آن طرح مخاطب را به این مهم رساندم که چطور موسیقی مقامی خراسان سینه به سینه بین استادان گشته است و وقتی تومی نشینی پای موسیقی استاد ی مانند مرحوم عثمان محمد پرست روحت پرواز می‌کند. می‌خواستم در موسیقی مقامی خراسان به این برسم که اشعار موسیقی مقامی آنجا آمده است و چقدر به هویت خراسان وزن می‌دهد. کار به درد دانشجویها و محققان علاقه مند به آن موضوع هم می‌خورد. وقتی برای برآورد طرح آنجا رفتم آقایی به نام چگینی که الان فیلم ساز است گفت؛ این چه طرحی است؟ گفت یک خانم دیگری رفته با استاد عثمان صحبت کرده و ما همان را کار می‌کنیم. سه ماه بعد تهیه‌کننده من از شبکه ادب و هنر با من تماس گرفت و گفت برنامه تو با یک شکل دیگر در شبکه در حال پیش است. یک دکور کاهگلی الکی برای کار زده بودند و خواننده های خراسانی را در آن برنامه دور هم جمع کرده بودند.

● چه چالش‌هایی در راه ساخت فیلم های هویتی و

نمایی از پشت صحنه مجموعه تلویزیونی «خاوران»

تاریخی وجود دارد. آیا تطابق واقعیت تاریخی با روایت های سینمایی کار آسانی است؟
ما خیلی اتفاقات را دوست داریم واقعی و قشنگ جلوه دهیم، اما الان متأسفانه در وقایع تاریخی و حتی واقعیت های انقلاب هم دست برده می‌شود. حتی پادشاهان و حاکمان خودشان برای حفظ موقعیت خود، تاریخ را مخدوش و خراب می‌کردند و از کتابان می‌خواستند حرف آن‌ها را بنویسند. برای همین به جرئت می‌توانم بگویم ۸۰ درصد تاریخ ما واقعی نیست. حتی خیلی از تاریخ نگاری های صدر اسلام هم واقعی نیست. فقط کافی است عقل و فکر کنار برخی واقعیت‌ها قرار گیرد تا ایراد های کار برخی تاریخ نویسان مشخص شود. در ساخت روایت های تاریخی هم همیشه آن بخش از واقعیت اصلی کم می‌شود. حتی شده مسئله‌ای سینه به سینه می‌رسد ولی خیلی چیزها بیان نمی‌شود و در همین حواشی یک سری در حاشیه قرار می‌گیرند.

● وقتی سیال ۸۶ بازنشسته شدید از سوی رئیس شبکه ۵ تهران درخواست همکاری داشتید. چرا به تهران نرفتید و ماندن در مشهد را به پیشرفتی که همه هم صنف‌ها می‌دانند در پیشرفت به آن می‌رسند ترجیح دادید؟
من مشهد، زادگاهم را دوست دارم. این ماندن در شهر خودم در سریال دوم من نمود کرد. در سال ۸۴ سریالی ساختم به نام «فصل شکیبایی» که باز هم طرحی یک صفحه‌ای بود. ما جرایش مربوط به کارمندان آموزش و پرورش می‌شد که بازنشسته شده بودند و قرار بود زمینی در الهیه مشهد به آن‌ها داده شود. اما داماد رئیس اداره آموزش و پرورش پول‌ها را برداشته و به خارج از کشور فرار کرده بود.

● آن فیلم را در شرایط سختی ساختید و به خاطر آن بسیار دچار سختی و چالش شدید و بعد از آن دیگر فیلمی نساختید یا اگر هم ساختید ارائه ندادید؟

بله درست است. در میانه راه من را به مرحله‌ای رساندند که به تنگ آمدم. آن فیلم را در آن سال با هزینه دقیقه‌ای ۱۰۰ هزار تومان ساخته بودم. همان زمان کوچک ترین فیلم در تهران دقیقه‌ای ۳ میلیون تومان بود. قرار بود برای فیلم ۷۵ میلیون تومان دهند در حالی که ۸۰ میلیون تومان هزینه کرده بودم. آن فیلم را در خیابان سناباد در مدت زمان چهار ماه یا ۲۰۰۰ هزینه‌ش فیلم برداری کرده بودم. در شش ماه تدوینش هم تمام شده بود. فکر کردند من قرار است بشوم مدیر صداوسیما و مدیر آن زمان کاری کرد که قلع و قمع شوم. داستان را به هم زدند و کلی در ماجرا دست بردند. سی میلیون از دستمزدم

تولیدات هویتی صدا و سیمای استان بی رمق است

نمایی از پشت صحنه مجموعه تلویزیونی «خاوران»

را به من پرداخت نکردند. حتی به خاطر آن فیلم ناچار شدم منزلی را که از پدر بزرگم به من رسیده بود بفروشم تا دستمزد عوامل فنی و بازیگرانم را بدهم و خودم تا امروز در طریقه زندگی کم و کار و برنامه‌ام در تعطیل کنم. من همان کسی هستم که حدود ۶۰۰ برنامه از سال ۷۱ تا ۸۶ ساخته بودم و با عشق کار می‌کردم.

● در عرصه ساخت فیلم های تاریخی و حتی انقلابی در صداوسیما ی مشهد، فرصت‌ها و چالش‌ها چیست؟
رسانه های ما اگر قرار باشد فیلم های هویتی و تاریخی بسازند حتی نباید وقت سرخراندن داشته باشند اما تولیدات تاریخی و هویتی مشهد حمایتی نمی‌شود که ۸۰ درصد کارگردانان ما به تهران رفته‌اند. همه به این نتیجه رسیدند که در موضوع های تاریخی و هویتی مشهدگسائی هستند که مانع ساخت و پخش تولیدات می‌شوند. به‌خورد‌ها آن قدر نامناسب است که رمق تولیدات هویتی و تاریخی مشهد گرفته شده است.

● برای همین برخی از سینماگران از تولید و ارائه فیلم تاریخی و هویتی به صدا و سیما ی مشهد ناامید هستند. همان زمان «فصل شکیبایی» از آن فیلم‌ها هم هر چه خواستند خط زدند و هر چه خواستند تغییر دادند. این قدار اذیت شدم که سریال بازنده قسمتی «فصل شکیبایی» را ریختم روی میز مدیر آن زمان و گفتم من دیگر به این فیلم دست نمی‌زنم. من خروجی آن کار را اصا قبول نداشتم اما در نوروز ۸۶ آن را پخش کردند و با آن همه تغییری که داده بودند و کل روایت مشکل پیدا کرده بود.

● خیلی‌ها از شما که تولیدات تحقیقی در عرصه تاریخ و هویت خراسان و مشهد دارید گلایه‌شان این است که چرا دیگر کار نمی‌کنید؟

به خودم هم می‌گویند. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان دو سال پیش منزل من آمد که برای روز سینما من از تقدیر کنند. گفت از سال ۸۶ دیگر هیچ فیلمی نساختی؟ گفتم نه. دلیلش را که خواست توضیح دادم فقط یک مستند ۸۰ دقیقه‌ای ساخته‌ام که از قرآن اکبر هنرمند، استاد اسماعیل زاده قوچانی است. آن را با هزینه خودم و سه نفری همراه یک فیلم بردار و یک دستیار ساخته‌ایم اما آن را هیچ‌جا ارائه نکردم. ۱۰ دقیقه‌ای از آن را همان‌جا با اصرار او نشان دادم. تعجب کرد و گفت چه فیلم خوبی! گفتم اولین بار است که مسئولی این فیلم را می‌بیند چون آن را برای دل خودم ساختم. من از شاگردان استاد اسماعیل زاده قوچانی در کلاس ششم بودم که از او خوشنویسی می‌آموختم و ارادت خاصی به استاد دارم.

۹ هزار دقیقه برنامه رادیویی رضانی از حرم رضوی

مدیریت رسانه های صوتی و تصویری آستان قدس رضوی برای ماه رمضان سه ویژه برنامه رادیویی در حدود ۸ هزار و ۷۰۰ دقیقه تدارک دیده است. به گزارش شهرآرا به نقل از روابط عمومی مدیریت رسانه های صوتی و تصویری آستان

قدس رضوی، سید محمدرضا موسوی کیا، مدیر رسانه های صوتی و تصویری آستان قدس رضوی، درباره ویژه برنامه های رادیویی ماه رمضان گفت: امسال هم مانند سال های گذشته ویژه برنامه های رادیویی را برای ماه مبارک رمضان تدارک دیده‌ایم.

این ویژه برنامه‌ها هر روز در زمان سحر از سه شبکه رادیویی پخش می‌شوند. وی اضافه کرد: اولین ویژه برنامه مربوط به رادیو جوان است که با عنوان «با تو حالم خوبه» هر روز از حوالی ساعت ۴ صبح تا زمان اذان صبح پخش می‌شود. دو ویژه برنامه دیگری که برای سحرهای ماه رمضان امسال تدارک دیده‌ایم از رادیو زیارت و رادیو خراسان با عنوان «نسیم سحری» از حوالی ساعت ۳ بامداد تا اذان صبح پخش می‌شوند.

موسوی کیا درباره مدت زمان پخش ویژه برنامه های رادیویی ماه رمضان اضافه کرد: ویژه برنامه «با تو حالم خوبه» با مدت زمان ۹۰ دقیقه و ویژه برنامه «نسیم سحری» که از دو شبکه رادیویی پخش می‌شود با مدت زمان ۱۰۰ دقیقه در سی روز ماه رمضان پخش می‌شوند.

مدیر رسانه های صوتی و تصویری آستان قدس رضوی در پایان بیان کرد: در مدت سی روز ماه رمضان امسال حدود ۸ هزار و ۷۰۰ دقیقه ویژه برنامه رادیویی از استودیو حرم مطهر رضوی برای مخاطب رادیو پخش می‌شود.

سال نوی شبکه نسیم با کامران نجف زاده

ویژه برنامه «نسیم ۴۰۴» با اجرای کامران نجف زاده و با حضور مهمانانی، نوروز ۱۴۰۴ راهسی آنتن شبکه نسیم می‌شود. هم‌زمان با رونمایی از اولین تیزر رسمی «نسیم ۴۰۴»، این ویژه برنامه به کارگردانی عباس اختری و تهیه‌کنندگی کامران

شهبوری در چهارده شب به مناسبت آغاز سال جدید در قالب یک تاک شوی تلویزیونی و متفاوت حوالی ساعت ۱۰ شب روی آنتن می‌رود.

همچنین این برنامه با میزبانی از مهمانان حوزه های فرهنگی، هنری و ورزشی که سال‌ها در تلویزیون حاضر نشده بودند تلاش دارد فضایی نوستالژیک از حال و هوای نوروزی را در مخاطبان به وجود آورد.

حامد شاکر نژاد:

باز خورد «محفل» صرفا از جانب طیف مذهبی نیست!

یکی از کارشناسان برنامه تلویزیونی «محفل» با اشاره به بازخورد های متعددی که از طرف داران این برنامه دریافت کرده است، بیان کرد که این بازخوردها صرفا از جانب طیف حامد شاکرنژاد، کارشناس مذهبی نبوده است. مشهدی و میزبان برنامه

«محفل» که از فصل اول با آن همراه بوده است درباره جذابیت برنامه در فصل جدید در گفت وگو با خبرنگاری مهر بیان کرد: از آنجایی که مبنا و اساس اتفاقی که در برنامه «محفل» رخ می‌دهد، قرآن و کلام خداست به نظر همین کشش لازم را برای همه ایجاد کرده است.

وی با اشاره به اقبال مخاطبان به این برنامه گفت: ما هر سال پیشرفتی در برگزاری برنامه داریم و دلیلش هم این است که شیرینی کلام خدا را به سمع و نظر مردم می‌رسانیم. قرآنی که کلام خداست و معجزه پیامبر اسلام (ص) است. شاکرنژاد درباره مخاطبان این الملی برنامه نیز بیان کرد: نکته اساسی که هر سال کمک کرده است تا مخاطبان مختلفی از سراسر دنیا به برنامه جذب شوند این است که زبان واحد امت اسلام قرآن است و این برنامه هم تمرکزش را روی همین مسئله گذاشته است.

این قاری قرآن درباره بازخوردهای مردم نسبت به «محفل» که در چند سال اخیر دریافت کرده است، بیان کرد: من بازخوردهای بسیار زیادی از مردم درباره برنامه دریافت می‌کنم. شاید الان تصور کنید که این بازخوردها را افرادی با خانواده های مذهبی نشان می‌دهند، اما فقط از طیف مذهبی نیستند و اتفاقاتی افرادی را دیده‌ام که جذب برنامه شده‌اند که بسیار روحیه و اعتقاد متفاوتی داشته‌اند.

شاکرنژاد اضافه کرد: برخی از افرادی هم که جذب برنامه شده‌اند به صورت ویژه به عنوان شرکت‌کننده به برنامه راه پیدا کردند، یعنی فصل‌های اول و دوم برنامه را دیده‌اند و در فصل بعدی به طور مثال به عنوان حافظ یا قاری قرآن حضور پیدا کرده‌اند که این‌ها از تأثیرات برنامه است.

این قاری مطرح درباره ویژگی «محفل» که آن را مورد توجه قرار داده است، گفت: نکته اصلی برنامه این است که «محفل» توانسته شیرینی کلام الهی را بیشتر به مخاطب بچشاند. جای چنین برنامه‌ای خالی بود. کارهای مختلفی در حوزه قرآنی در سطح کشور انجام شده بود، اما کاری به این زیبایی انجام نگرفته بود که در تلویزیون دیده شود و مردم حال دلشان با قرآن خوب شود.

شهرآرا

۲شنبه ۲۰ اسفند ۱۴۰۳ ۹ رمضان ۱۴۴۴ شماره ۴۴۴۴

۱۱

